

# Handleplan for tilgængelighed og universelt design

**En handleplan under Kultur- og Fritidspolitikken 2023-2026**



# Indhold



# Formål

I København skal alle kunne deltage i et aktivt kultur- og fritidsliv, og derfor arbejder Kultur- og Fritidsforvaltningen ud fra en ambition om at skabe ligeværdig adgang for alle til og i byens kultur- og fritidsfaciliteter.

Tilgængelighed og god adgang er et opmærksomhedspunkt både i forbindelse med renoveringer og nybyggeri af kultur- og fritidsfaciliteter. Men i en gammel by som København er der mange forhindringer, der kan vanskeliggøre at færdes i byen og dens kultur- og fritidstilbud.

Kultur- og fritidsfaciliteter er kendetegnet ved at være offentligt tilgængelige. Heri ligger en særlig forpligtelse til, at flest mulige københavnere også reelt kan bruge faciliteterne. Som del af Kultur- og Fritidspolitikken er der således også et ønske om at skabe en bedre tilgængelighed og adgang til byens kultur- og fritidsfaciliteter. Vi ønsker at skabe en aktiv by, hvor københavnere bevæger sig og her er adgang til byens kultur- og fritidsfaciliteter af central betydning.

Handleplanen skal være med til at forankre en tilgang til, hvordan vi arbejder med tilgængelighed i byens kultur- og fritidsfaciliteter. Vi ønsker at være ambitiøse og arbejde med en bredere forståelse af tilgængelighed med universelt design som tilgang. Vi vil herigennem tilgodese en bredere brugergruppe og arbejde for ikke kun at skabe adgang men skabe ligeværdig adgang. Handleplanen skal skitsere muligheder for, hvordan man kan i videre udstrækning kan arbejde med tilgængelighed og universelt design i udvikling af byens kultur- og fritidsfaciliteter.

# Det gør vi allerede

## • Bygningsreglement

- Der arbejdes med tilgængelighed med udgangspunkt i Bygningsreglementets krav
  - Med Bygningsreglementets § 48 lægges der vægt på, at det ikke kun handler om at sikre adgang til bygningen men også i bygningen. *"Bygninger, opholdsarealer og parkeringsarealer skal have adgangsforhold, der sikrer, at brugerne ved egen hjælp kan komme frem til dem, ind i dem samt frem til deres funktioner."*
- Der stilles krav til adgangsforhold og indretning, der typisk kan løses med detallosninger. I Bygningsreglementets vejledning til Brugerbegrebet fremhæves det dog, at: *"Detailløsninger kan ligeledes forhindre andre designløsninger, der er baseret på det konkrete byggeri og dennes brugere og funktioner. Fremvoksende metodikker inden for arkitekturen såsom universelt design muliggør en bred brugeranskuelse..."*

## • Samarbejde med foreningen God Adgang

- Kultur- og Fritidsforvaltningen har samarbejde med foreningen God Adgang. Nybyggerier og renoverede bygninger registreres af en inspektør fra God Adgang, så forbedringsmuligheder kan beskrives, og oplysninger kan opdateres på [www.godadgang.dk](http://www.godadgang.dk).
- Der er certificering på en lang række af Kultur- og Fritidsforvaltningens bygninger

## • Fyrtårnsprojekter

- Der arbejdes med politisk besluttede fyrtårnsprojekter, hvor der er særligt fokus på både adgangsforhold og aktivitetsmuligheder for en bred brugergruppe. I udviklingen af projekterne inddrages relevante interessenter i brugerrejser, ligesom der anvendes fiktive personaer, der kan hjælpe med at få øje på de blinde vinkler og de forskellige behov, der skal tages hensyn til i de fysiske rammer.
- Eksempler på fyrtårnsprojekter tæller ny svømmehal på Beauvaisgrunden, kommende idrætsfacilitet på Ørestad Boulevard samt nyt Havnebad ved Fisketorvet.



Foto: Sidse Grøngaard

# Forståelse af universelt design

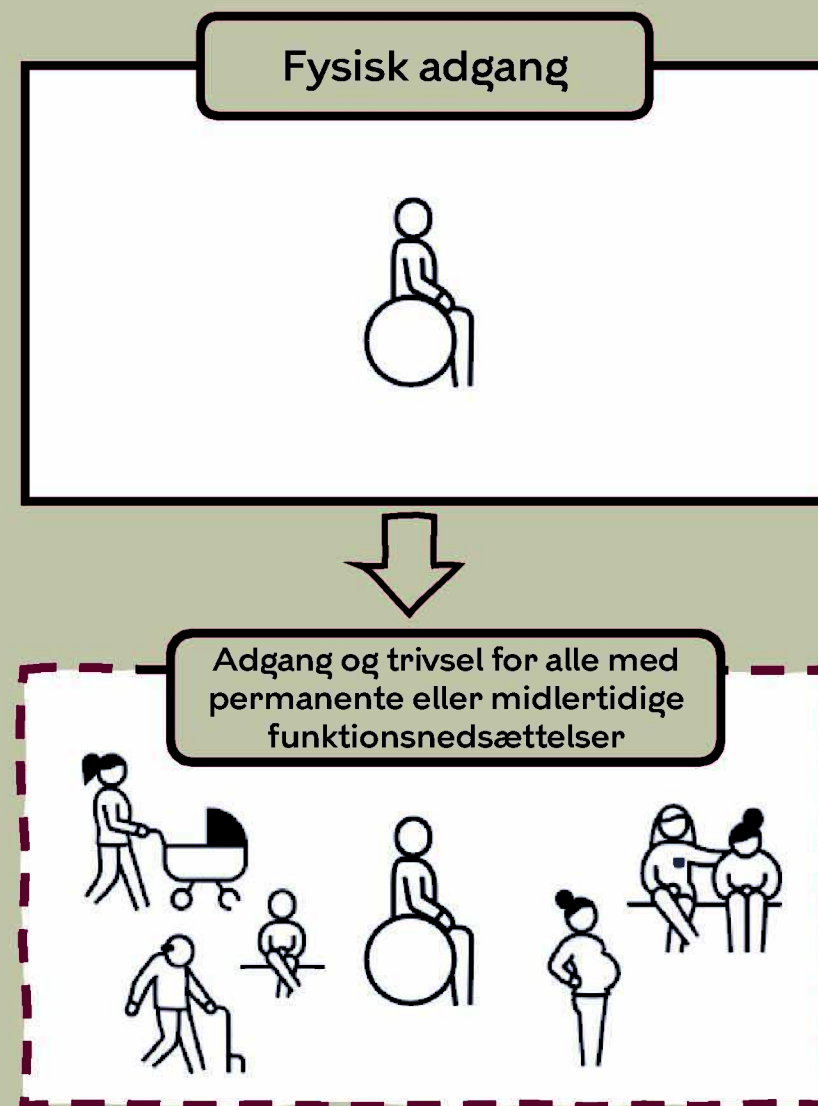
Ifølge Handicapkonventionen betyder "...*universelt design*" *udformning af produkter, omgivelser, ordninger og tilbud, således at de i videst muligt omfang kan anvendes af alle personer uden behov for tilpasning eller særlig udformning.*"

Det byggede miljø og dermed arkitektur spiller en stor rolle i at skabe inklusion og ligeværdighed. I en arkitektonisk kontekst skal universelt design ses som både et mindset, et procesværktøj og understøttende designløsninger. Jo tidligere universelt design tænkes ind i projekterne, des større mulighedsrum er der for at opnå indsigt i brugergruppen og skabe holistiske løsninger.

Med universelt design som tilgang handler det ikke kun om at skabe adgang men om, at alle så vidt muligt skal have ligeværdig adgang. Universelt design kan ikke betragtes som en universel løsning for alle. Tværtimod er det snarere et katalog af muligheder, der er ligeværdige i deres udformning. Tilgangen tager udgangspunkt i en forståelse, der tager udgangspunkt i, at vi bygger til mange forskellige kroppe og funktionsevner og -varianter, der rummer både fysiske og kognitive permanente som midlertidige funktionsnedsættelser, herunder mennesker med neurodivergens og sansesensitive. Med universelt design som tilgang arbejdes hen mod en holistisk forståelse af bygningen, der i sin grundform skal kunne tilgås, bruges af og være behagelig at opholde sig i for alle borgere. Således skal vi bevæge os væk fra tanken om én hovedløsning, hvortil der laves særlige løsninger til særlige brugere (rundt om denne).

Handleplanen skal danne grundlag for det videre arbejde med universelt design og anviser handlemuligheder mod at skabe ligeværdige løsninger til en mangfoldig by. For at universelt design skal foldes ud i kommende byggeprojekter, kræver det politisk prioritering. Handleplanen afsluttes derfor med et handlingskatalog, der peger på konkrete veje at gå for at arbejde for ambitionen om at skabe ligeværdig adgang.

## Fra tilgængelighed til universelt design



# Udviklingsmuligheder



## Eksisterende byggeri

De fleste kultur- og fritidsfaciliteter ligger i ældre byggeri med mange bygningsmæssige kvaliteter men desværre også mangler i forhold til tilgængelighed. Mulighederne for at arbejde med universelt design i de eksisterende faciliteter er begrænsede.

I eksisterende byggeri kan prioriteres en styrkelse af samarbejdet med God Adgang mhp. at identificere potentielle forbedringer. Arbejdet kan koordineres systematisk i forhold til planlagt vedligehold af bygninger.



## Nybyggeri

Udvikling af nye kultur- og fritidsfaciliteter sker i takt med byudviklingen. I disse fremtidige byggeprojekter, kan ambitionsniveauet hæves så der ikke blot overholdes krav til tilgængelighed i bygningsreglementet men også anvendes en universelt design tilgang med blik for både adgang og trivsel for flere.

Visse nye faciliteter vil egne sig til at blive udpeget som fyrtårnsprojekter, der med særlig fokus på universelt design både i proces og løsninger kan blive gode eksempel og vise vejen for arbejdet med universelt design i kultur- og fritidsfaciliteter



## Værktøjskasse

Hvis fokus skal flyttes fra en snæver tilgængelighedstilgang til en mere holistisk brugerorienteret universelt design tilgang skal der udvikles en værktøjskasse med greb til hvordan forvaltningen kan udfolde ambitionerne i byggeprojekterne. Værktøjsskassen skal indeholde guidelines til både metodiske greb i planlægningsprocessen samt katalog af konkrete, arkitektoniske greb. Dette skal styrke projektlederens rolle som bestiller af nye byggerier.

Fyrtårnsprojekter kan i særlig grad bidrage til udvikling af en værktøjskasse.



## Samarbejde på tværs

Udvikling af de fysiske rammer kan ikke stå alene, hvis der skal skabes ligeværdig adgang og mulighed for deltagelse for alle københavnere. Vi skal tage borgerens perspektiv og arbejde for at sikre adgang både på vejen til og ind i faciliteten. Udover adgang skal der endvidere arbejdes for at sikre den nødvendige støtte til deltagelse i aktiviteten. Dette er af afgørende betydning for, at alle københavnere har mulighed for at tage aktiv del i kultur- og fritidslivet.

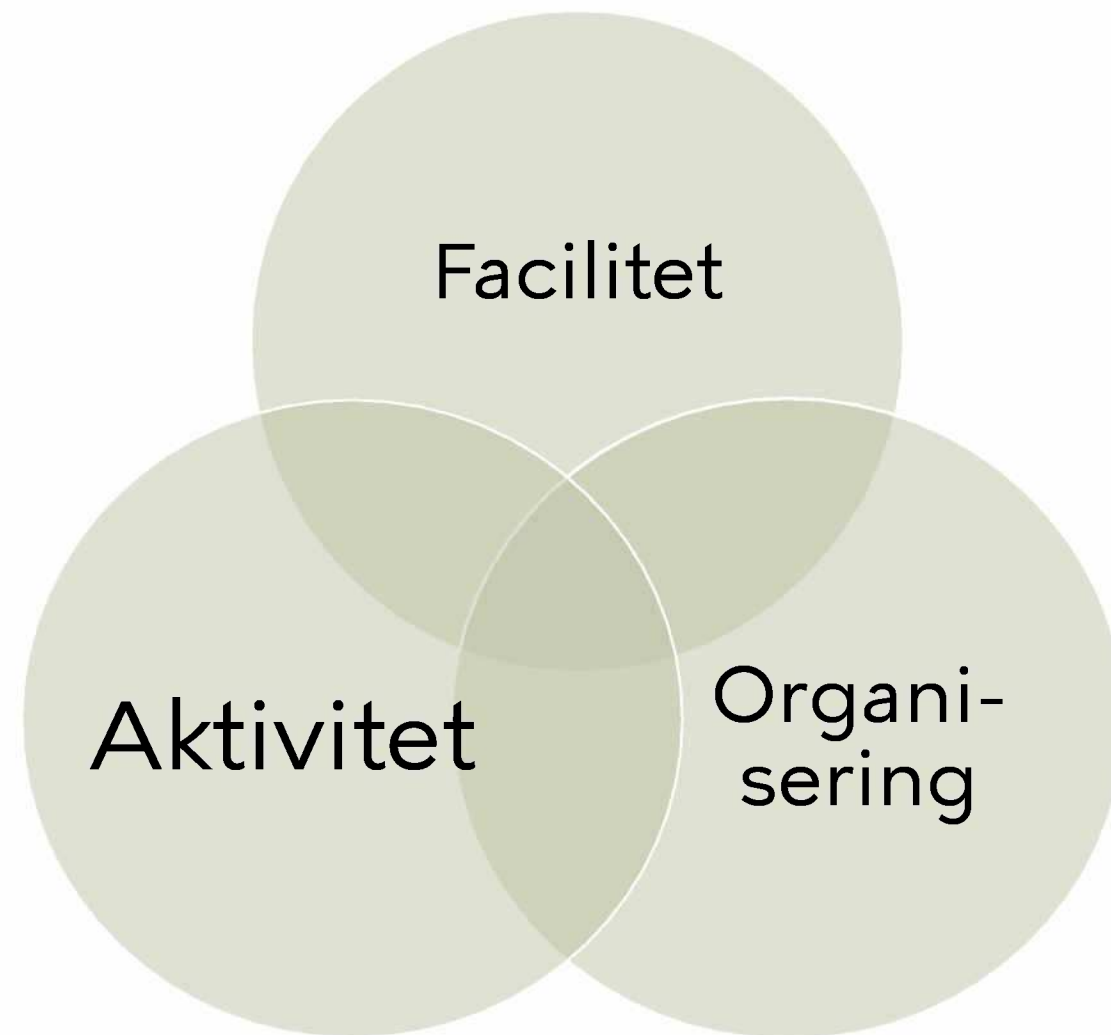
Denne ambition kan kun indfries ved at samarbejde på tværs både internt i forvaltningen og med andre forvaltninger.

# Perspektivering

Handleplanen har kun fokus på udvikling af de fysiske rammer i kultur- og fritidsfaciliteter.

Faciliteten gør det dog ikke alene. For at sikre ligeværdig adgang og trivsel i kultur- og fritidsfaciliteterne skal der være aktiviteter, der kan interessere og inkludere en bredere målgruppe. Ligeledes skal der arbejdes med organiseringen og støtteordninger til aktiviteterne.

Disse elementer arbejdes der på forskellige måder med i forvaltningens daglige arbejde med at understøtte kultur- og fritidsaktører og udvikle indhold og styring af kultur- og fritidsfaciliteterne. Der henvises til øvrige handleplaner, Idrætsplanen, Handleplan for Fremtidens Svømmetilbud, KuBi-planen, hvor der f.eks. er fokus på at flere ældre bliver aktive i kultur- og fritidslivet. Derudover er det centralt med et tæt samarbejde med øvrige forvaltninger, da en del af understøttelsen vedrører områder udenfor kultur- og fritidsforvaltningens område.



# Handlingskatalog

| Indsats - håndtering indenfor eksisterende ramme                                                                                | Handling                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Udarbejdelse af værktøjskasse med greb til Universelt Design                                                                    | Planlægning prioriterer indsatsen med de nødvendige ressourcer hertil                                                                                                                                                                           |
| Samarbejde på tværs af forvaltningen og andre forvaltninger                                                                     | Planlægning deltager i arbejdsgruppe på tværs af forvaltninger og tager initiativ til fælles udvikling af området internt i forvaltningen og i samarbejde med andre forvaltninger.                                                              |
| Samarbejde med Foreningen God Adgang                                                                                            | Nuværende samarbejde om certificering fastholdes.                                                                                                                                                                                               |
| Nedsættelse af følgegruppe med brugerrepræsentanter med viden om og interesse for tilgængelighed og universelt design           | Planlægning samarbejder med Teknik- og Miljøforvaltningen om fælles brugerråd og en følgegruppe specifikt til planlægningsprocessen ved anlægssager                                                                                             |
| Indsats - kræver politisk prioritering                                                                                          | Handling                                                                                                                                                                                                                                        |
| Puljemidler til udbedring af forhold, der kan forbedre adgang til kultur- og fritidsfaciliteter                                 | Der afsættes projektmidler ved budgetforhandlinger                                                                                                                                                                                              |
| Styrke tilgængelighed i kommende renoveringer og moderniseringer af kultur- og fritidsfaciliteter indenfor planlagt vedligehold | Kultur- og Fritidsudvalget træffer beslutning om at henvise moderniseringsforslag om tilgængelighed som tilvalg ifm. at gennemføres planlagt vedligehold.  |
| Krav om universelt design tilgang i planlægning af nye kultur- og fritidsfaciliteter                                            | Kultur- og Fritidsudvalget kan træffe principbeslutninger om at universelt design tilgangen indgår i planlægningen af nye anlægsprojekter med henblik på at indarbejde mindre greb eller større løsninger som option.                           |
| Fyrtårnsprojekter med universelt design                                                                                         | Kultur- og Fritidsudvalget kan udpege nye fyrtårnsprojekter med særligt fokus på universelt design forud for budgetforhandlingerne.                                                                                                             |